

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาญี่ปุ่น และการจัดกิจกรรมชุมนุม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การสร้างแบบฝึกทักษะ
2. การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2
3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. การวัดเจตคติ
5. การสอนภาษาญี่ปุ่น
6. กิจกรรมชุมนุม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การสร้างแบบฝึกทักษะ

ความหมายและความสำคัญของแบบฝึก

แบบฝึก หรือ แบบฝึกหัด หรือ แบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกทักษะจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2537:147)

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536:27) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า วิธีสอนที่สนุกวิธีหนึ่ง คือวิธีให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นคือแบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

กรีน และเพ็ตตี (Green and Petty.1971:469) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก
2. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ประสบผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น
4. ช่วยเสริมทักษะภาษาให้คงทน โดยมีการฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
5. ช่วยเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้อย่างชัดเจน
8. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในหนังสือเรียนแล้ว
9. ช่วยประหยัดแรงงานและเวลาของครู
10. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง

จากความสำคัญที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนทักษะทางภาษามาก เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจดียิ่งขึ้นจากการฝึกปฏิบัติและทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ซึ่งการสร้างแบบฝึกเพื่อฝึกทักษะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นต้องอาศัยรูปแบบของแบบฝึกที่หลากหลาย และลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับทักษะที่เราจะฝึก นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

บรู๊ค (Brook, 1964:212-215) ได้เสนอรูปแบบของแบบฝึกทักษะทางภาษาไว้ดังนี้

1. การเลียนคำ (Repetition) ฝึกโดยให้นักเรียนเลียนแบบครู
2. การเปลี่ยน โครงสร้างของประโยค (Transformation)
3. การแทนที่ของคำโดยเปลี่ยนคำนามเป็นสรรพนาม (Replacement)
4. แต่งบทโต้ตอบ (Rejoinder) ให้นักเรียนแต่งประโยคโต้ตอบตามประโยคที่กำหนด
5. การเรียบเรียงข้อความใหม่ (Restatement) หรือหาข้อความมาเติม

แดคคานีย์ (Daccanay, 1963:306) ได้แนะนำแบบฝึกทักษะการเขียนไว้ดังนี้

1. แบบให้เขียนตามแบบ (Copy Exercise)
2. แบบให้เลือกคำที่กำหนดมาให้ เติมลงในช่องว่างให้เหมาะสม
3. แบบจับคู่ โดยจับคู่ข้อความ 2 ข้อความให้เรียงเป็นเรื่องเดียวกัน
4. แบบสร้าง คือให้ประโยคมาแล้วนำคำในวงเล็บท้ายประโยคมาใส่ลงในตำแหน่งที่ถูกต้องในประโยคเดิม
5. แบบให้สร้างเป็นประโยคจากคำที่กำหนดให้

ศศิธร สิทธิแพทย์ (2518:72) ได้เสนอแนะแบบฝึกที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำ มีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. ใช้สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาได้ด้วยตนเอง

วรรณ แก้วแพรง (2526:33-38) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. เนื้อหาที่จะนำมาจัดทำต้องเป็นเนื้อหาที่อยู่ในบทเรียน หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับบทเรียน
2. มีหลายแบบหลายลักษณะ เพื่อไม่ให้เบื่อและเป็นการท้าทายให้อยากทำ
3. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด โดยอาศัยความรู้และความเข้าใจเดิมเป็นพื้นฐาน
4. ต้องไม่มีลักษณะอย่างข้อสอบทั่ว ๆ ไป ที่มุ่งวัดความรู้ความเข้าใจอย่างเดียว แต่ต้องมีลักษณะที่เร้า ชั่วๆ จูงใจให้นักเรียนได้คิด ได้พิจารณา และได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ความเข้าใจ

จากรูปแบบและลักษณะที่ดีของการสร้างแบบฝึกทักษะที่หลากหลายนั้น สรุปได้ว่าผู้สอนควรเลือกรูปแบบและลักษณะของการฝึกทักษะให้ตรงตามวัตถุประสงค์และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะฝึก ซึ่งการสร้างแบบฝึกนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537:145-167) ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและบัตรฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่นการนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร และในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจเป็นแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัย

ข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะต้อง สอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในขั้นตอนที่ 2

5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม

6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมได้เมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียนโดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่องคุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึก

10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2. การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2

การพัฒนาแนวคิดการประเมินด้วยวิธีนี้เกิดขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่กำหนดขึ้นเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ยกเว้นบทเรียนโปรแกรม กำหนดดังนี้ (มนตรี เข้มกลิงกร.2550:10-11)

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

1.ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) คือประเมินผลต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ พฤติกรรมเรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม (รายงานของกลุ่ม) และรายงานบุคคล ได้แก่งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้

2.ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) คือประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่

ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะ

เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นค่าร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E1/E2

E1 หมายถึงค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่เกิดจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนจากชุด การสอนของผู้เรียน (ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้)

E2 หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่เกิดจากการทำแบบทดสอบหลังการเรียนของ ผู้เรียน (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้)

พิชิต ฤทธิจรูญ (2549: 83) กล่าวถึงกระบวนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. หาคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัด การทดสอบย่อยระหว่างเรียนจากชุดกิจกรรม ฝึกทักษะของนักเรียนทั้งกลุ่ม
2. หาคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียน
3. คำนวณหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะ โดยใช้สูตร E1/E2

จุดเด่นของการสะท้อนค่าประสิทธิภาพนวัตกรรมสื่อการสอนแบบ E1/E2 คือจะสามารถ พิจารณาและตรวจสอบผู้เรียนได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ระหว่างทางก่อนที่จะถึงจุดหมายปลายทาง ของการเรียนรู้ นั้น ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้เป็นอย่างไร หากมีปัญหากเกิดขึ้นสามารถตรวจสอบ ย้อนหลังได้ว่า ผู้เรียนมีปัญหาตั้งแต่จุดใดและเป็นปัญหาอย่างไรได้ นอกจากนั้นยังสามารถพิจารณา และตรวจสอบได้ว่าผลการเรียนรู้รวบยอดสุดท้ายเป็นอย่างไร

ส่วนจุดอ่อนของการสะท้อนค่าประสิทธิภาพสื่อแบบ E1/E2 คือ การแสดงค่าประสิทธิภาพ ของกระบวนการระหว่างเรียนและค่าประสิทธิภาพรวบยอดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นยังเป็ นการแสดงค่าแบบรวม โดยมองเฉพาะภาพรวมของกลุ่ม ยังขาดกระบวนการที่จะพิจารณาผลการ เรียนรู้เป็นรายบุคคล นอกจากนั้นค่าประสิทธิภาพที่แสดงออกมาเท่ากันของสองกลุ่มแต่คุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนสองกลุ่มนั้นอาจจะมีการกระจายของระดับความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่าง กัน (Learner Ability Deviation) (มนตรี เข้มกลสิกร.2550: 11-12)

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การวัดว่านักเรียนมีพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพทางสมอง ซึ่งเป็นผลจากการรับการฝึกฝนอบรมในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ต้องอาศัยเครื่องมือวัดผลหลายชนิดเข้ามาช่วย จึงจะสามารถวัดได้อย่างถูกต้อง (กานดา หามณตรี.2547:23)

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2525: 78-79) แบ่งประเภทของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 แบบ ได้แก่ การวัดด้านปฏิบัติและการวัดด้านเนื้อหา

การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความสามารถในการลงมือกระทำหรือทักษะของผู้เรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลไกทางร่างกายและทางสมองว่าสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพเช่นไร ซึ่งจำเป็นต้องวัดในรายวิชาที่มีธรรมชาติเป็นวิชาทักษะ หรือวิชาปฏิบัติ เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา ช่างฝีมือ เป็นต้น การวัดด้านปฏิบัตินี้จะวัดได้โดยข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance test)

การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถทางสติปัญญาหรือสมองของผู้เรียนในการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือภาคทฤษฎีได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นพฤติกรรมในด้านประชาานวิสัยโดยตรง การวัดด้านเนื้อหาหรือทฤษฎีของรายวิชาเช่นนี้ใช้เครื่องมือวัดเรียกว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement test)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายรูปแบบดังนี้

1. แบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Type Test) แบ่งเป็น แบบไม่จำกัดคำตอบ(Unrestricted Response) และแบบจำกัดคำตอบ(Restricted Response)

2. แบบปรนัย (Objective Type Test) จำแนกเป็น แบบเติมคำหรือเติมความ (Completion Item) แบบจับคู่ (Matching Item) แบบสองตัวเลือก (Binary Choice Item) และแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice Item)

4. การวัดเจตคติ

คำว่า เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น ทศนคติ หรือ เจตณคติ ซึ่งมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้นิยาม หรือคำจำกัดความไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2518: 28) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี ชัดแจ้งหรือเป็นกลางก็ได้ อันเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้น ๆ

เดโช สวานานนท์ (2521: 28) กล่าวว่า เจตคติเป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นเจตคติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในหน้าที่การงานหรืออาชีพของตน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 3) กล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก องค์ประกอบของเจตคติแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective) และองค์ประกอบทางด้านปฏิบัติ (Psychomotor)

อลพอร์ต (Allport. 1935: 418) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเจตคติไว้ว่าเป็นลักษณะความพร้อมทางจิตใจ ตลอดจนประสบการณ์ที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและกำหนดทิศทางของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อสถานการณ์ได้รับความสำเร็จ เจตคติค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น ดังนั้นครูที่ต้องการให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อวิชาใด ๆ ก็ควรจะต้องมีวิธีการสอนที่ถูกต้องด้วย

กู๊ด (Good. 1963: 48) ได้ให้คำจำกัดความของเจตคติไว้ว่า เจตคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใด ๆ เช่น รักเกลียด หรือกลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น

เธอร์สโตน (Thurstone. 1967: 77) กล่าวว่า เจตคติเป็นการแสดงออกทางด้านผลรวมของความโน้มเอียงและความรู้สึก ความมีอคติ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นอยู่ในใจมาก่อนความคิด ความกลัว การบังคับขู่เข็ญ การลงความเห็นของมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่อาศัยประสบการณ์และความรู้อันได้สะสมมาตั้งแต่อดีต ในการแสดงออกต่อบุคคลหรือสถานการณ์ ซึ่งอาจมีความเห็นคล้อยตาม ขัดแย้งหรือไม่แสดงออกเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง

ลักษณะของการวัดเจตคติ

เจตคติเป็นความรู้สึกที่ชี้บ่งบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นเห็นหรือเข้าใจก็ได้ ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสแสร้งโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของคนเมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต
2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกต่างกันก็ได้
3. เจตคติดีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ เชื้อสัดย์-คดโกง, รัก-เกลียด, ชอบ-ไม่ชอบ, ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น
4. เจตคติดีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน เช่น รักมาก, รักน้อย, ขยันมาก, ขยันน้อย เป็นต้น
5. เจตคติต้องมีเป้า (Target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อรักแม่ ขยันเข้าชั้นเรียน ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

วิธีการวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่น นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการวัด และสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด สามารถสรุปวิธีการวัดเจตคติได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุด การสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมข้อรายการที่จะซักถามไว้อย่างดี ข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่มีข้อเสียว่า ผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจ

บิดเบือนคำตอบ เนื่องจากอาจเกิดความเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไขคือ ผู้สัมภาษณ์ ต้องสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นกันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ ไม่เคร่งเครียดเป็นอิสระ และแน่ใจว่าคำตอบของเขาจะเป็นความลับ

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะถูกต้องใกล้เคียงกับความจริง หรือเป็นที่เชื่อถือได้ เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงหลายประการ กล่าวคือควรมีการศึกษาหลาย ๆ ครั้ง ทั้งนี้เพราะเจตคติของบุคคลมาจากหลาย ๆ สาเหตุ นอกจากนี้ตัวผู้สังเกตเองจะต้องทำตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียง และการสังเกตควรสังเกตหลาย ๆ ช่วงเวลา ไม่ใช่สังเกตเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. การรายงานตนเอง (Self-Report) วิธีนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเอง ตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา แบบทดสอบหรือมาตราวัดที่เป็นของแนว เทอร์สโตน (Thurstone) กัทท์แมน (Guttman) ลิเคอร์ท (Likert) และออสกู๊ด (Osgood) นอกจากนี้ที่กล่าวมายังมีแบบให้ผู้สอบรายงานตนเองและอื่น ๆ อีกมากแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการสร้างและการวัด

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) วิธีนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ เมื่อผู้สอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจินตนาการออกมาแล้วนำมาตีความหมาย จากการตอบนั้น ๆ พอจะรู้ได้ว่ามีเจตคติต่อเป้าเจตคติอย่างไร

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะวัดความรู้สึกอันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าจิตใจเข้มจะช็อกอย่างหนึ่ง เสียใจเข้มจะช็อกอย่างหนึ่ง ใช้หลักการเดียวกันกับเครื่องจับเท็จ เครื่องมือแบบนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้เท่าใดนัก

แบบวัดเจตคติตามวิธีของออสกู๊ด (Osgood)

แบบวัดเจตคติตามวิธีของออสกู๊ด (Osgood's Scale) มีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า มาตรวัดเจตคติ โดยใช้ความหมายทางภาษา (Semantic differential Scales) วิธีนี้ออสกู๊ดและคณะ (Charles E. Osgood, George S. Suci and Precy H. Tannenbaum) เป็นผู้คิดสร้างขึ้น โดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งเร้าในลักษณะเป็นคำตรงกันข้ามอย่างมีเหตุผล (Logical Opposite) โดยทั่วไปสเกลแบบ Semantic Differential จะประกอบด้วยข้อให้เลือก 7 ข้อ การ Rate นั้นใช้

คำคุณศัพท์ซึ่งตรงกันข้ามและมีลำดับของความมากน้อย (Degree) จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่ง รวมทั้งหมด 7 อันดับ คำคุณศัพท์ที่ใช้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านประเมินค่า (Evaluation Factor) เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ในการประเมินผลด้านคุณค่า เช่น ดี-เลว, ขม-หวาน, ชอบ-ไม่ชอบ, น่าเกลียด-สวยงาม, ใจดี-ร้าย เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านศักยภาพ (Potential Factor) เป็นคำคุณศัพท์ที่แสดงออกถึงกำลังอำนาจ หรือกำลังงาน เช่น หนัก-เบา, แข็งแรง-อ่อนแอ, ใหญ่-เล็ก, ลึก-ตื้น, บอบบาง-ทนทาน, อดทน-ไม่อดทน เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity Factor) เป็นคำคุณศัพท์แสดงการเคลื่อนไหว กิจกรรมหรือกิริยาอาการต่าง ๆ เช่น ช้า-เร็ว, ร่าเริง-หงอยเหงา, เฉื่อยชา-กระตือรือร้น, โง่-ฉลาด, ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

วิธีการสร้าง

การสร้างและการใช้ Semantic Differential Scale วิธีการแบบนี้มีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนด้วยกันคือ สิ่งที่เราจะศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ Concepts และสเกลที่จะใช้ในการวัดกระบวนการในการสร้างสเกล มีดังนี้

1. เลือก Concepts ซึ่งจะทำหน้าที่คล้าย ๆ เป็นสิ่งเร้าที่จะเร้าให้ผู้ตอบประเมินค่าของสเกลนั้น ในการเลือก Concept ควรพิจารณา Concept ที่มีความหมายเดียว ไม่คลุมเครือ สามารถแยกคนที่มีความเห็นแตกต่างกันได้ เลือก Concept ที่ผู้ตอบมีความคุ้นเคยมีฉะนั้นแล้วคำตอบที่ได้จะเป็นกลางๆ

บางครั้งต้องกำหนด Concept ย่อย ๆ อีก เพื่อให้ครอบคลุมลักษณะของ Concept ใหญ่

2. การสร้างสเกล ได้แก่ การเลือกคำคุณศัพท์ที่ตรงกันข้าม (Bipolar adjective) คำคุณศัพท์ที่ใช้ในสเกลหนึ่งอาจจะใช้กับ Concepts หลาย ๆ Concepts ที่มีลักษณะคล้ายกันก็ได้ เช่น ในการศึกษา Concepts เกี่ยวกับมารดา ใช้คำคุณศัพท์ : ดี-เลว สูง-เตี้ย สาว-แก่ ใจดี-ใจร้าย

3. หากคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำแสดงลักษณะที่เลือกไว้แล้วนำคำแสดงลักษณะและคำตรงกันข้ามไปบรรจุลงในสเกลแบบ 5 หรือ 7 ช่อง

4. การเรียงคำแสดงลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 3 องค์ประกอบ หรือมากกว่านี้ให้วางคละกันไป ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างของสเกลที่ใช้วัด Concepts เกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียน	
ชอบ	7 6 5 4 3 2 1 ไม่ชอบ
น่าเกลียด	1 2 3 4 5 6 7 สวยงาม
บอบบาง	1 2 3 4 5 6 7 ทนทาน
โง่	1 2 3 4 5 6 7 ฉลาด
มืด	1 2 3 4 5 6 7 สว่าง
หนัก	1 2 3 4 5 6 7 เบา

จะเห็นว่ารูปแบบสเกลที่แสดงข้างบนนี้ประกอบด้วยค่าแสดงคุณลักษณะทั้งสามลักษณะ คือ Evaluation, Potency และ Activity Factors

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การให้คะแนน ขึ้นอยู่กับจำนวนช่องที่ให้ผู้ตอบประเมินค่า กรณีที่มีจำนวนช่อง 7 ช่อง การให้คะแนนอาจจะให้จาก 1-7 โดยกำหนดคะแนนมากไว้ทางคำคุณศัพท์ด้านบวก (Positive) และคะแนนน้อยไว้ทางคำคุณศัพท์ที่เป็นด้านลบจะเป็น +1, +2, +3 และ -1, -2, -3 ตามลำดับ ดังตัวอย่าง

ดี | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | เลว

หรือ

ดี | 3 | 2 | 1 | 0 | -1 | -2 | -3 | เลว

2. ถ้าผู้ตอบทำเครื่องหมายลงในช่องใดก็ให้คะแนนตามช่องนั้น ตามตัวเลขที่กำกับไว้ สำหรับแต่ละสเกล นำคะแนนของสเกลทั้งหมดมารวมกัน แล้วนำคะแนนของแต่ละองค์ประกอบ มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) จะสามารถเปรียบเทียบความคิดเห็นในแต่ละองค์ประกอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และระหว่าง Concept เหล่านี้ได้

ตัวอย่าง การวัดเจตคติที่มีต่อการบรรยายและอภิปราย

ยาวเกินไป		3.53			สั้นเกินไป
น่าสนใจ		4.00			น่าเบื่อ
ความรู้ใหม่		3.75			ความรู้เก่า
เข้าใจ		4.24			ไม่เข้าใจ
เป็นประโยชน์		4.24			ไม่เป็นประโยชน์

สรุปจากตัวอย่าง

เป็นประโยชน์และเป็นที่น่าสนใจ	$\bar{X} = 4.24$
น่าสนใจ	$\bar{X} = 4.00$
พอที่จะเป็นความรู้ใหม่บ้าง	$\bar{X} = 3.75$
ออกจะยาวไปบ้าง	$\bar{X} = 3.53$

การนำผลการวัดเจตคติของออสกูดไปใช้

แบบวัดเจตคติของออสกูดมีลักษณะการนำผลการวัดไปใช้ที่สำคัญ ดังนี้

1. ข้อความที่ใช้เป็นคุณลักษณะคำคุณศัพท์ตรงข้ามกัน จะทำให้ทราบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทิศทางใด
2. การจัดกลุ่มคำคุณศัพท์ที่ใช้ในการวัดเจตคติของผู้ตอบนั้น ทำให้ทราบได้ว่า Concept ของผู้ตอบส่วนใหญ่โน้มเอียงไปทิศทางใด
3. เรื่องที่ทำการวัดเจตคติของผู้ตอบ จะต้องเป็นเรื่องที่ผู้ตอบสามารถมีความคุ้นเคย และสามารถให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละข้อความได้ จึงจะทำให้การแปลความหมายคะแนนตามแบบวัดเจตคติของออสกูดมีความถูกต้อง
4. แบบวัดเจตคติตามแนวคิดของออสกูด 1 ฉบับ ต้องมีคำคุณศัพท์ให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการประเมินค่า องค์ประกอบด้านศักยภาพ และองค์ประกอบด้านกิจกรรม จึงจะทำให้การวัดเจตคติมีความเชื่อมั่น

5. การสอนภาษาญี่ปุ่น

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระบบของประเทศไทยเริ่มที่โรงเรียนบพิตรพิมุข (ปัจจุบันคือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ) เริ่มปีใดไม่ปรากฏ แต่มีสอนในปี พ.ศ. 2477 ครูคนแรกคือ อาจารย์ ม.ร.ว. นักษัตร ลดาวัลย์ และอาจารย์ H. Umematsu หลังจากนั้นมีการสอนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียนนายร้อย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นต้น การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ยุติไปหลังญี่ปุ่นแพ้สงคราม (วรวิจิตร จิราสมบัติ.2551:20)

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระบบของประเทศไทยก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ มีผู้ให้ความสนใจและนิยมเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วประเทศไทยมีทั้งสิ้น 99 แห่ง คณะที่เปิดเป็นวิชาเอกมี 22 คณะ และมีการเปิดสอนสาขาการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนระดับปริญญาโทเปิดสอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (โยชิคาว่า ทาเคจิ.2551:16)

สำหรับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็พัฒนาขึ้นอย่างโดดเด่น ข้อมูลจากรายงานปี 2547 เรื่อง “การสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย” โดยวรวิจิตร จิราสมบัติ (อ้างถึงใน ดวงใจ จงชนากร.2548: 63) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมีถึง 54,884 คน จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นมีจำนวน 200 แห่ง และจำนวน ผู้เข้าสอบวัดความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีจำนวนถึง 3,802 คน และจากผลการสำรวจในปี 2549 (โยชิคาว่า ทาเคจิ.2551:17) พบว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นมีถึง 243 แห่ง มีอาจารย์ทั้งหมด 398 คน มากกว่าจำนวนอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีจำนวน 359 คน

อย่างไรก็ตาม แม้การเรียนภาษาญี่ปุ่นในระบบโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาของไทยจะมีความก้าวหน้าในด้านจำนวนผู้เรียนและผู้สอน แต่ปัญหาหนึ่งในการสอนภาษาญี่ปุ่นคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตำราและวิธีสอนมีไม่เพียงพอ (ดวงใจ จงชนากร.2548: 63)

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือก

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัศึกษานั้น นอกจากการจัดการเรียนเป็นแผนการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ยังสามารถจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกได้ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย การ

จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นแผนการเรียน จะเรียนภาษาญี่ปุ่น 6 คาบต่อสัปดาห์ แบบเรียนที่กำหนดให้ใช้คือ 「あきこと友だち」 ซึ่งจัดทำเนื้อหาไว้ได้พอดี ส่วนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกนั้น จะเรียน 1-2 คาบต่อสัปดาห์ หรือประมาณ 40 สัปดาห์ต่อ 1 ปีการศึกษา ไม่มีแบบเรียนที่กำหนดเนื้อหาไว้พอดี ผู้สอนต้องจัดทำเอกสารประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเวลา

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกใน 1 ปีการศึกษา ผู้สอนต้องดึงเนื้อหาที่จะสอนออกมาจากตำรา ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาและการฝึกทักษะทางภาษาให้เหมาะสมกับเวลา ควรสอนการสนทนาควบคู่ไปกับการเรียนอักษรฮิรางานะและคะตะกะนะ สามารถใช้อักษรโรมันแทนเสียงหากสอนตัวอักษรยังไม่จบ (โยโกะ อุจิอะ. 2552:15-17) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร

วิธีสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร

วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมีพื้นฐานจากแนวคิดที่ว่า ภาษาคือเครื่องมือในการสื่อสาร การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหลักสำคัญคือ (ดวงใจ จงชนกร.2548: 6)

1. ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร เมื่อเรียนแล้วสามารถทำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มเติมได้ นั่นคือสามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ
2. สอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน เพื่อฝึกและใช้ภาษาในทักษะรวม
3. ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา
4. ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษามาก ๆ
5. ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่าวิธีใช้ภาษา (Usage) ผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็น ผู้เรียนจึงจะเกิดความมั่นใจและกล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

จากหลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เป็นจำเป็นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร คือ กิจกรรมการฝึกในชั้นเรียน ซึ่งทานาคะ โนโซมิ (อ้างถึงใน ดวงใจ จงชนกร.2548: 12-17) ได้แบ่งกิจกรรมการฝึกในชั้นเรียนเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมฝึกเพื่อความถูกต้อง (Accuracy) และกิจกรรมฝึกเพื่อความคล่องแคล่ว (Fluency)

1. กิจกรรมฝึกเพื่อความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง กิจกรรมการฝึกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพูดคำศัพท์ จำนวน ไวยากรณ์ของหัวข้อการเรียนที่เรียนแล้วได้ถูกต้อง และเข้าใจการใช้รวมทั้งความหมายด้วย กล่าวคือ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีองค์ประกอบทางภาษาที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการสื่อสาร กิจกรรมฝึกเพื่อความถูกต้อง แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1.1 กิจกรรมฝึกตามต้นแบบ (Pattern Practice) เป็นกิจกรรมฝึกเพื่อความถูกต้องตามแบบฉบับของรูปคำศัพท์และไวยากรณ์ มี 5 รูปแบบ ดังนี้

1.1.1 การฝึกแบบซ้ำ ๆ เป็นการฝึกที่ผู้สอนออกเสียงเป็นต้นแบบ แล้วให้ผู้เรียนฝึกเลียนแบบพูดซ้ำ ๆ

1.1.2 การฝึกผัน เป็นการฝึกผันคำกริยาหรือไวยากรณ์ โดยผู้สอนให้ตัวอย่างการผันก่อน แล้วให้ผู้เรียนผันตาม ใช้คำศัพท์เป็นตัวกระตุ้นเรียกว่า คำแนะ (Cue) จากนั้นใช้ไวยากรณ์เป็นกรอบในการผัน จนกว่าจะพูดได้

1.1.3 การฝึกขยายความ เป็นการฝึกโดยใช้คำแนะ (Cue) ในการขยายความประโยค โดยผู้เรียนสามารถเลือกองค์ประกอบของข้อความมาต่อเพิ่มเติมประโยคได้เอง

1.1.4 การฝึกรวมประโยค เป็นการฝึกที่ผู้สอนพูดประโยค 2 ประโยค ให้ผู้เรียนรวมหรือผูกประโยคเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการฝึกผันชนิดหนึ่ง

1.1.5 การฝึกถามตอบ เป็นการฝึกที่ผู้สอนเป็นผู้ถาม และผู้เรียนเป็นผู้ตอบ

1.2 กิจกรรมฝึกตามสถานการณ์ (Situation Practice) เป็นการฝึกใช้รูปประโยคไวยากรณ์ในสถานการณ์โดยคำนึงถึงความหมายด้วย ต่างกับกิจกรรมการฝึกตามต้นแบบที่คำนึงถึงแต่รูปแบบเป็นหลัก การฝึกแบบนี้จะใช้รูปแบบการฝึกถามตอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนแต่ละคนจะใช้สภาพความเป็นจริง ซึ่งจะฝึกหลังกิจกรรมการฝึกตามต้นแบบ

1.3 กิจกรรมฝึกตามบทละครภาพยนตร์ เป็นการฝึกในรูปของการแสดงบทบาทตามบทพูดที่กำหนดในละครหรือภาพยนตร์ประกอบการแสดงท่าทาง ผู้รับบทบาทอาจเป็นผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนโดยไม่ควรดูบท

1.4 กิจกรรมฝึกบทละครตามความสนใจ เป็นการฝึกแสดงละครตามบทพูดที่ผู้เรียนกำหนดเองตามความสนใจ โดยผู้สอนนำบทพูดมาและตัดข้อความบางส่วนออก จากนั้นให้ผู้เรียนสร้างบทพูดเพิ่มเติมเองแล้วให้แสดงตามบทพูด

2. กิจกรรมฝึกเพื่อความคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง กิจกรรมการฝึกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพูดหัวข้อการเรียนรู้ที่เรียนแล้วได้อย่างคล่องแคล่วในสถานการณ์การสื่อสารจริง กล่าวคือเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารคิดตัวไว้ แบ่งเป็น 5 ประเภทดังนี้

2.1 บทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกิจกรรมการฝึกที่ประยุกต์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกทางภาษาแบบสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เป็นลักษณะของละครที่ผู้เรียนมีความเป็นอิสระสูง ผู้สอนเพียงแต่ชี้แนะผู้เรียนว่าต้องรับบทบาทอย่างไร สถานการณ์เช่นไรเท่านั้น

2.2 เกม (Game) เป็นลักษณะของการใช้ภาษาท่าทางเพื่อให้ประสบการณ์การสื่อสารแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาในการเล่นอย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่ได้นึกว่ากำลังเรียนภาษาอยู่

2.3 ชิ้นงาน (Task) หมายถึง งาน หรือการบ้าน เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร คือทักษะการฟัง และทักษะการอ่าน

2.4 การอภิปราย (Discussion) เป็นกิจกรรมในชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นกลาง ได้แก่ การอภิปรายข้อมูลที่ขาดหายไป การอภิปรายชิ้นงาน และการโต้เถียง

2.5 สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยจำลองสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงตามความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

นอกจากกิจกรรมฝึกแบบต่าง ๆ แล้ว สิ่งสำคัญที่ควรคำนึง คือ การใช้แบบฝึก มารุยะมะ เคสุเกะ (อ้างถึงใน ดวงใจ จงชนกร.2548: 17-18) ได้อธิบายถึงกิจกรรมฝึกบางประเภทในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น และระบุถึงสิ่งที่ควรคำนึงเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกไว้ดังนี้

- ในการฝึกผัน ผู้สอนต้องเตรียมคำแนะนำ (Cue) ให้มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน อาจเป็นบัตรคำหรือบัตรภาพ และเรียงจากง่ายไปยาก

- ควรฝึกผันในรูปบทสนทนาเสมอ เช่น เมื่อผู้สอนให้คำว่า 「書<」 ซึ่งแปลว่า “เขียน” ผู้เรียนซึ่งแบ่งเป็นคู่หรือฝ่ายควรจะฝึกผันในรูปคำถามว่า 「書けますか」 ซึ่งแปลว่า “เขียนเป็นไหม” และอีกฝ่ายตอบว่า 「いいえ、書けません」 ซึ่งแปลว่า “เขียนไม่เป็นครับ”

- การแบ่งฝ่ายผู้เรียนอาจแบ่งเป็นฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของผู้สอน และกำหนดให้ผู้เรียนฝั่งขวาเป็นผู้ถาม ผู้เรียนฝั่งซ้ายเป็นผู้ตอบ แล้วฝึกถามตอบเป็นคู่ จากนั้นสลับฝั่งหรือสลับคู่ถามตอบ

- การเรียกให้ผู้เรียนตอบ โดยทั่วไปจะเรียกผู้ที่แม่นยำให้ตอบก่อน ควรเรียกโดยการสุ่มเรียกแบบกระจาย ไม่กำหนดลำดับการตอบตายตัว

- การฝึกขยายความ ให้ผู้เรียนพูดข้อความตามผู้สอน โดยเริ่มจากส่วนท้ายของประโยคและค่อย ๆ ขยายความจนเป็นประโยคที่สมบูรณ์นั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนฝึกโดยเข้าใจความหมายของประโยคที่พูดด้วยและควรเป็นประโยคที่สื่อความหมายได้จริง

- ในการฝึกแทนที่ข้อความ ผู้สอนควรให้ฝึกพูดแทนที่ข้อความในลักษณะสบาย ๆ ไม่เร่งรีบหรือตื่นเต้น ในการฝึกขั้นต้น ควรฝึกแทนที่ข้อความตามตัวอย่างเท่านั้น แต่การฝึกช่วงหลังผู้สอนอาจให้ฝึกแทนที่ข้อความมากกว่า 1 แห่ง โดยเตรียมคำแนะนำ (Cue) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เหมาะสม

- ในการฝึกให้ผู้เรียนพูดบทสนทนา ผู้สอนไม่ควรให้ผู้เรียนจับคู่สนทนาโดยดูบท เพราะเท่ากับเป็นการฝึกอ่าน มากกว่าการสนทนา

6. กิจกรรมชุมนุม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และอีก 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.2553:75-76)

1. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ เช่น กิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ กิจกรรมชุมนุมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมชุมนุมทางภาษา เป็นต้น

2. กิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมชุมนุมกีฬา กิจกรรมชุมนุมดนตรีไทย เป็นต้น

3. กิจกรรมวิชาชีพ เช่น กิจกรรมชุมนุมเกษตรกรรม กิจกรรมชุมนุมเย็บปักถักร้อย เป็นต้น
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544:3-4) กำหนดหลักการของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งกิจกรรมชุมนุมยึดเป็นแนวทางดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน

3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์
จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม

6. มีการกำหนดเวลาในกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา

7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย

8. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

9. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้น

การประเมินผลการจัดกิจกรรมชุมนุม เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งในการผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร มีเกณฑ์การผ่านกิจกรรม คือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 80% หรือตามที่สถานศึกษากำหนด และผู้เรียนผ่านจุดประสงค์ที่สำคัญของแต่ละกิจกรรม

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุสุมา สิริ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างและพัฒนาบทเรียนโปรแกรมวิชาภาษาญี่ปุ่นในลักษณะบทเรียนเล่มเล็กสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ เรื่องเรียนภาษาญี่ปุ่นจากคำคุณศัพท์ พบว่าบทเรียนเล่มเล็กสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 94.71/80.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้บทเรียนเล่มเล็กในภาพรวมระดับมากที่สุด

สุชญญา ใจกล้า (2549) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการบอกเวลาในภาษาญี่ปุ่นของนักเรียน ปวช. ชั้นปีที่ 3 สาขาการท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการสอนแบบ TET พบว่ากระบวนการสอนแบบ TET ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ณัฐพัฒน์ ธีรามาตร์ (2548) ได้ทำการศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้วิชาภาษาญี่ปุ่นด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น กับนักเรียนแผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษามูลนิธิญี่ปุ่น การเข้าค่ายภาษาญี่ปุ่น การร้องเพลงประสานเสียงภาษาญี่ปุ่น การแข่งขันทักษะภาษาญี่ปุ่น และการจัดนิทรรศการภาษาญี่ปุ่นแล้วทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น

เพ็ชรลดา ประวิณชัยกุล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษร ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แบบฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้องสอนศึกษา โดยเลือกนักเรียนที่มีผลการประเมินด้านการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่ำ จำนวน 15 คน มาฝึกทักษะการอ่านออกเสียงตัวอักษรโดยใช้แบบฝึก พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับการพัฒนาการอ่านตัวอักษรภาษาญี่ปุ่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นในเกณฑ์ดีขึ้น มีความสามารถทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีทัศนคติและเจตคติต่อวิชาภาษาญี่ปุ่นดีขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับที่สูงขึ้นไปได้

อุทมพร สายเครื่อง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่น เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่น กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน ของ โรงเรียนป่าตาลบ้านธิพิทยาคม อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่นที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.56/88.89 ซึ่งสูงตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่น เมื่อคิดคะแนนเฉลี่ยเป็นรายบุคคลแล้ว จำนวนร้อยละ 75 มีเจตคติที่ดีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่น จำนวนร้อยละ 25 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเป็นกลุ่มแล้วพบว่านักเรียนทั้งหมดมีเจตคติต่อแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคภาษาญี่ปุ่นอยู่ในเกณฑ์ดี

กาญจนา ผาติธำรงค์ศักดิ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจำศัพท์ ภาษาญี่ปุ่นโดยการใช้สื่อรูปภาพ ของนักเรียน ระดับชั้นปวช.2 ห้อง 1 สาขาภาษาต่างประเทศ สถาบันสันติราษฎร์บริหารธุรกิจ ในพระอุปถัมภ์ ฯนักเรียนระดับชั้น ปวช.2 ห้อง1 สาขาภาษาต่างประเทศโดยเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนในเทอมที่1/2553ที่ต่ำกว่า2 ซึ่งมีจำนวน 15 คน มาทำการทดลองสอนด้วยการใช้สื่อรูปภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการจำคำศัพท์มากขึ้น กล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนและมีการพัฒนาด้านการอ่านภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องมากขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาญี่ปุ่น ทั้งนี้ นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาญี่ปุ่นดีขึ้น

ทวีทรัพย์ ยินดีสุข (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้แบบฝึกพูดภาษาญี่ปุ่น โดยใช้อักษรโรมันจิ กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาการ

ทองเทียว คณะบริหารธุรกิจ โรงเรียนเทคโนโลยีชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบ
ฝึกพูดแนะนำตนเอง (shoukai) และแบบทดสอบหลังเรียน (post- test) ผลจากการวิจัยพบว่า
ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการใช้แบบฝึกพูดแนะนำตนเองภาษาญี่ปุ่นเท่ากับ 4.5 และหลังจากการใช้แบบ
ฝึกการพูดดังกล่าว พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 6.8